

Darko Motik

Trendovi izvoza i uvoza namještaja Republike Hrvatske od 1990. do 1999. godine

Trends in furniture export and import in the Republic of Croatia from 1990 until 1999

Stručni rad - Professional paper

Prispjelo - received: 10. 09. 1999. • Prihvaćeno - accepted: 08. 04. 2000.

*UDK 630*79*

SAŽETAK • U radu se istražuju trendovi izvoza i uvoza namještaja te dijelova namještaja u glavne zemlje partnere u razdoblju od 1990. do 1999 godine. Istraživanjima su obuhvaćeni svi proizvodi koji su klasificirani kao namještaj, a koji se proizvode u našoj zemlji. Na osnovi navedenih podataka moguće je utvrditi da je izvoz namještaja posljednjih godina stabiliziran, dok je uvoz namještaja znatno porastao.

U radu su dani različiti grafički prikazi kretanja izvoza i uvoza namještaja i dijelova namještaja u Republici Hrvatskoj, kao i njihovi indeksi, da bi se uočili trendovi i značenje pojedinih zemalja koje sudjeluju u trgovačkoj razmjeni namještaja s našom zemljom.

Na osnovi prikazanih grafikona i indeksa moguće je zaključiti da se posljednjih godina znatno smanjio omjer izvoza i uvoza namještaja Republike Hrvatske.

Ključne riječi: trendovi, izvoz i uvoz namještaja

SUMMARY • This paper presents the trends in the furniture import and export as well as the parts of the furniture to the main partner countries in the period from 1990 until 1999. The research includes all the products classified as furniture, which are produced in CROATIA. On the basis of the mentioned data it is possible to define that the export of the furniture has been stabilized in recent years, whereas the import has considerably increased.

There are various graphs in this work which show the trends of the furniture and parts of the furniture export and import in the Republic of Croatia, as well as their indexes, in order to

Autor je viši asistent na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.
Author is an assistant at the Faculty of Forestry of the Zagreb University.

observe the trends and importance of particular countries involved in furniture trade with our country.

On the basis of the presented graphs and indexes it is possible to conclude that the proportion of import and export of furniture in the Republic of Croatia has considerably decreased lately.

Key words: trends, export and import of furniture

1. UVOD I PROBLEMATIKA

1. INTRODUCTION AND PROBLEM AREA

Republika Hrvatska ima vrlo bogatu tradiciju u preradi drva, a njezina su ishodišta tri bitna elementa: šumovitost zemlje, pripadnost europskim gospodarstvenim tijekovima i tradicija u obrtništvu.

Od samog početka razvoja drvnoindustrijskih kapaciteta veći dio proizvodnje bio je usmjeren na svjetska tržišta. Za razliku od primarne prerade drva, industrija namještaja snažnije se počela razvijati krajem pedesetih godina i usko je vezana za sirovinske izvore te je logičan nastavak pilanske proizvodnje.

Problemi za hrvatsku industriju namještaja počinju prije desetak godina raspadom bivše države, jer se napušta sustav totalne zaštite domaće proizvodnje namještaja i imovine te nastaju novi imovinski odnosi. Stvaranjem nove države promijenjen je i gospodarski sustav, pa se liberalizira trgovina te uvoz namještaja svake godine raste, a izvoz i domaća proizvodnja pokazuju tendenciju pada.

Republika je Hrvatska u distribuciji namještaja uvelike bila vezana za tržišta država bivše Jugoslavije, ali i u nabavi sirovina i pomoćnog materijala s tog tržišta. Stoga su hrvatska poduzeća u trenutku kada je počeo raspad zajedničkog vlasništva imala svoja predstavništva, prodajne i skladišne prostore i velika nenaplaćena potraživanja na širokom području tih republika. To je ujedno

i osnovni razlog razmatranja izvoza i uvoza namještaja od razdoblja kada je taj proces započeo.

Jedan od problema je i slabo ulaganje u modernizaciju pogona za proizvodnju namještaja, pa je i to jedan od razloga slabe konkurentnosti naših poduzeća na europskome i svjetskom tržištu.

Osim imovine, hrvatska su poduzeća izgubila dio tržišta i bila prisiljena tražiti nova, što u uvjetima recesije na većem dijelu europskog prostora, u SAD-u i u zemljama Bliskog istoka, kao i zbog velike konkurencije jeftine ponude s Dalekog istoka nije bilo nimalo lako ostvariti u kratkom razdoblju.

Iako je u prijeratnom razdoblju bilo uobičajeno reći da je hrvatska industrija namještaja pretežito izvozno orijentirana, u novije se vrijeme znatno povećava omjer između izvoza i uvoza namještaja, i to u korist uvoza.

Stoga je ovaj rad svojevrsan doprinos realnom uočavanju činjenica i značenja industrije namještaja za gospodarstvo naše zemlje.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

2. RESEARCH AIMS

Na osnovi navedene problematike istraživanja, osnovni cilj ovog rada bio je ustanoviti trendove kretanja izvoza i uvoza namještaja u Republici Hrvatskoj u ratnom i poslijeratnom razdoblju, da bi se mogle uočiti posljedice nekih objektivnih, ali i sub-

Tablica 1

Izvoz i uvoz
namještaja
1990-1999. godine
• Furniture
export-import from
1990 to 1999 year

Godina - year	Jed. mj.	Izvoz - Export		Uvoz - Import	
		Količina Quantity	Vrijednost Value (USD)	Količina Quantity	Vrijednost Value (USD)
1990.	tona	48 431	151 608 352	2 863	12 508 058
1991.	tona	43 713	128 126 316	2 394	11 275 293
1992.	tona	38 202	109 217 278	9 470	31 225 665
1993.	tona	48 145	147 954 471	8 854	32 164 874
1994.	tona	55 856	138 127 515	18 317	53 638 397
1995.	tona	44 885	151 282 868	27 782	93 235 069
1996.	tona	38 105	119 978 548	28 562	91 524 876
1997.	tona	44 739	124 722 100	38 516	121 438 664
1999.	tona	44 762	107 192 592	65 632	149 176 110
Ukupno (namještaj) 1990/99. Total (furniture) 1990/99.	tona	406 838	1 178 210 040	202 390	596 187 006

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zagreb
Source: Central Bureau of Statistics, Zagreb

DRŽAVA COUNTRY	GODINA – YEAR										
	1990.	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	UKUPNO
Australiya	1 487 796	748 173	949 882	497 855	364 435	295 228	106 981	19 731	138 313	119 256	4 727 650
Austrija	3 109 264	5 887 373	4 937 077	4 182 116	3 916 723	3 822 884	1 886 631	3 486 563	3 273 896	2 004 484	36 507 011
Belgija	1 338 101	1 443 163	2 541 912	2 916 661	4 776 764	3 203 441	6 595 922	7 090 836	4 835 917	2 154 763	36 897 480
BiH	-	-	2 608 393	3 960 913	6 699 731	8 301 113	9 990 561	17 884 260	13 157 568	10 136 281	72 738 820
Francuska	22 400 787	11 654 610	6 770 179	8 410 796	8 780 793	10 425 950	7 267 050	5 203 511	11 460 031	11 710 068	104 083 775
Italija	7 554 990	4 934 085	5 066 560	6 963 704	8 993 072	16 899 170	7 050 568	6 862 573	11 554 094	17 978 570	93 857 386
Nizozemska	2 872 554	2 725 827	2 390 875	2 227 755	2 200 758	2 554 676	2 508 975	2 236 586	1 853 965	1 422 302	22 994 273
Njemačka	47 726 800	50 311 325	39 794 163	64 900 344	50 597 628	56 779 059	37 000 170	29 893 106	24 916 087	24 041 528	425 960 210
Poljska	10 070	24 709	110 630	94 571	112 802	171 513	112 491	207 523	193 699	16 892	1 054 900
Rusija	7 055 918	2 450 186	1 169 629	8 873 497	8 197 898	9 105 434	8 559 960	7 308 629	1 011 235	1 384 918	55 117 304
SAD	14 226 823	7 767 274	5 805 058	5 930 981	8 698 854	5 936 483	7 088 690	6 652 436	6 771 565	7 007 321	75 885 485
Slovačka	1 305 822	505 750	82 603	119 869	138 303	48 688	27 071	35 773	23 827	38 937	2 326 643
Slovenija	-	-	11 030 026	10 725 051	6 704 676	5 536 257	3 594 870	3 076 885	4 088 717	4 750 020	49 506 502
Švedska	15 709 039	14 113 962	5 543 225	3 922 849	3 875 258	2 320 937	1 093 691	1 382 604	1 436 816	1 408 275	50 806 656
Švicarska	2 338 785	2 505 239	2 648 111	4 131 400	4 336 588	2 827 644	2 049 014	2 882 861	2 211 279	1 202 917	27 133 838
V. Britanija	17 507 348	14 142 924	11 667 885	10 582 406	13 693 970	13 696 930	16 239 182	18 656 543	14 727 429	15 473 542	146 388 159
Ostale zemlje	6 964 255	8 911 716	6 101 070	9 513 703	6 039 262	9 357 461	8 806 721	11 841 680	5 538 154	4 412 115	77 486 137
UKUPNO TOTAL	151 608 352	128 126 316	109 217 278	147 954 471	138 127 515	151 282 868	119 978 548	124 722 100	107 192 592	105 262 189	1 283 472 229

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zagreb
Source: Central Bureau of Statistics, Zagreb

Tablica 2.
Vrijednosti izvoza
namještaja s glavnim
zemljama partnerima
(u USD) • The value of
the export of furniture
to the main partner
countries (in USD)

..... D. Motik: Trendovi izvoza i uvoza namještaja . . .

Tablica 3
 Vrijednosti uvoza
 namještaja s glavnim
 zemljama partnerima
 (u USD) • The value of
 the import of furniture
 from the main partner
 countries (in USD)

DRŽAVA COUNTRY	GODINA – YEAR										
	1990.	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	UKUPNO
Australija	14 873	0	0	3 590	2 668	866	6 821	2 795	1 076 042	983 911	2 091 566
Austrija	501 976	547 597	2 812 058	917 403	1 799 422	6 014 642	2 924 132	5 259 351	5 855 013	4 873 425	31 505 019
Belgija	186 915	36 157	93 605	224 478	137 433	447 506	506 466	538 653	1 076 028	1 572 477	4 819 718
BiH	-	-	1 914 936	4 890 594	43 585	190 863	651 864	2 718 284	4 290 036	2 995 249	17 695 411
Francuska	86 766	445 845	49 216	668 481	325 820	417 502	401 073	489 869	844 849	796 000	4 525 421
Italija	5 399 649	6 126 693	4 612 176	14 968 471	31 800 357	55 236 573	55 072 853	67 102 839	63 002 226	50 582 475	353 904 312
Nizozemska	169 702	50 007	42 600	106 271	95 230	308 346	357 072	1 177 335	1 218 431	835 955	4 360 949
Njemačka	3 192 599	2 138 889	2 738 820	1 344 674	3 667 276	6 433 562	6 114 468	10 262 249	16 332 697	8 833 497	61 058 731
Poljska	209 629	1 984	0	0	28 112	1 282 125	1 668 169	6 080 120	9 887 728	10 773 903	29 931 770
Rusija	287 801	73 722	217	1 250	108	926	0	119 339	169 332	73 162	725 857
SAD	146 660	116 044	5 254	103 930	43 212	452 420	331 206	579 358	2 710 468	2 226 281	6 714 833
Slovačka	129 488	124 010	3 147	16 676	422 470	849 142	2 524 617	3 348 047	2 334 408	1 392 140	11 144 145
Slovenija	-	-	16 608 229	6 729 685	10 095 938	15 983 278	16 245 895	19 348 687	30 847 952	28 726 427	144 586 091
Švedska	1 330 791	998 445	636 061	504 441	261 870	386 330	274 446	553 738	822 986	482 768	6 251 876
Švicarska	109 808	23 384	325 754	939 855	3 228 280	2 629 933	1 176 119	365 631	377 220	761 971	9 937 955
V. Britanija	418 462	214 233	19 576	114 257	768 119	423 952	407 518	641 739	554 947	949 220	4 512 023
Ostale zemlje	322 939	378 283	1 364 016	630 818	918 497	2 177 103	2 862 157	2 850 630	7 775 747	7 241 043	26 521 233
UKUPNO TOTAL	12 508 058	11 275 293	31 225 665	32 164 874	53 638 397	93 235 069	91 524 876	121 438 664	149 176 110	124 099 904	720 286 910

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zagreb
 Source: Central Bureau of Statistics, Zagreb

jektivnih okolnosti, ustanoviti perspektive razvoja industrije namještaja u budućem razdoblju, kao i mogućnosti distribucije namještaja na europska i svjetska tržišta.

3. METODA RADA 3. WORK METHOD

Metoda rada provedenih istraživanja sastojala se od ovih faza:

- izbora karakterističnih vrsta namještaja koji sudjeluju u robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom
- izbora metode snimanja podataka za određivanje trendova izvoza i uvoza namještaja
- obrada snimljenih podataka te diskusija o rezultatima istraživanja.

Prilikom izbora karakterističnih vrsta namještaja prikupljeni su podaci o namještaju prema odgovarajućoj klasifikaciji u Državnom statističkom zavodu.

Podaci su snimljeni tako da je prikazan ukupni izvoz i uvoz namještaja za razdoblje od 1990. do 1999. godine (tabl. 1).

U tablicama 2. i 3. prikazane su vrijednosti izvoza i uvoza namještaja s glavnim zemljama partnerima od 1990. do 1999. godine. U tim tablicama nisu obuhvaćene sve države s kojima Hrvatska razmjenjuje namještaj jer bi to zbog broja država zahtijevalo prevelik prostor, ali je navedeno 16 najvažnijih zemalja. Osim toga, u radu se govori o namještaju koji je proizveden ne samo od drva nego i od drugih materijala kao što su metal, plastika itd.

Nakon što su snimljeni podaci o opsegu izvoza i uvoza namještaja, rezultati su predloženi pomoću grafičkih prikaza te indeksa povećanja i smanjenja razmjene u razdoblju od 1990. do 1999. godine, da bi se na kraju mogli donijeti zaključci o trendovima i značenju trgovine namještajem.

DRŽAVA COUNTRY	GODINA - YEAR									
	1990.	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.
Australija	100	50	64	33	24	20	7	1	9	8
Austrija	100	189	159	135	126	123	61	112	105	64
Belgija	100	108	190	218	357	239	493	530	361	161
BiH	-	-	100	152	257	318	383	686	504	389
Francuska	100	52	30	38	39	47	32	23	51	52
Italija	100	65	67	92	119	224	93	91	153	238
Nizozemska	100	95	83	78	77	89	87	78	65	50
Njemačka	100	105	83	136	106	119	78	63	52	50
Poljska	100	245	1 099	939	1 120	1 703	1 117	2 061	1 924	168
Rusija	100	35	17	126	116	129	121	104	14	20
SAD	100	55	41	42	61	42	50	47	48	49
Slovačka	100	39	6	9	11	4	2	3	2	3
Slovenija	-	-	100	97	61	50	33	28	37	43
Švedska	100	90	35	25	25	15	7	9	9	9
Švicarska	100	107	113	177	185	121	88	123	95	51
V. Britanija	100	81	67	60	78	78	93	107	84	88
Ostale zemlje	100	128	88	137	87	134	126	170	80	63
UKUPNO TOTAL	100	85	72	98	91	100	79	82	71	69

Tablica 4.

Indeksi izvoza namještaja u pojedine zemlje od 1990. do 1999. godine • Indexes of the export of furniture to particular countries from 1990 until 1999

DRŽAVA COUNTRY	GODINA - YEAR									
	1990.	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.
Australija	100	0	0	24	18	3	46	19	7 235	6 615
Austrija	100	109	560	183	358	1 198	583	1 048	1 166	971
Belgija	100	19	50	120	74	239	271	288	576	841
BiH	-	-	100	255	2	10	34	142	224	156
Francuska	100	514	57	770	376	481	462	565	974	917
Italija	100	113	85	277	589	1 023	1 020	1 243	1 167	937
Nizozemska	100	29	25	63	56	182	210	694	718	493
Njemačka	100	67	86	42	115	202	192	321	512	277
Poljska	100	1	0	0	13	612	796	2 900	4 717	5 140
Rusija	100	26	0	0	0	0	0	41	59	25
SAD	100	79	4	71	29	308	226	395	1 848	1 518
Slovačka	100	96	2	13	326	656	1 950	2 586	1 803	1 075
Slovenija	-	-	100	41	61	96	98	117	186	173
Švedska	100	75	48	38	20	29	21	42	62	36
Švicarska	100	21	297	856	2 940	2 395	1 071	333	344	694
V. Britanija	100	51	5	27	184	101	97	153	133	227
Ostale zemlje	100	117	422	195	284	674	886	883	2 408	2 242
UKUPNO TOTAL	100	90	250	257	429	745	732	971	1 193	992

Tablica 5

Indeksi uvoza namještaja iz pojedinih zemalja od 1990. do 1999. godine • Indexes of the import of furniture from particular countries from 1990 until 1999

3.1. Rezultati istraživanja

3.1. The results of the research

S obzirom na prikazane vrijednosti izvoza i uvoza namještaja s pojedinim zemljama, u tablicama 4. i 5. prikazani su indeksi pojedinih vrijednosti tijekom godina, s tim da je kao osnovna godina za izračunavanje poslužila 1990, osim za Sloveniju i Bosnu i Hercegovinu, za koje je kao osnovna godina uzeta 1992. zato što se prije toga u te zemlje nije izvozio ni uvezio namještaj. Na taj je način moguće pratiti smanjenja odnosno povećanja između pojedinih država s obzirom na izvoz i uvoz namještaja te, u skladu s tim utvrditi koje je akcije moguće poduzeti na pojedinom tržištu namještaja.

Pri razmatranju vrijednosti izvezenoga i uvezenog namještaja u USD, jedan od pokazatelja povećanja ili smanjenja izvoza i uvoza bio je indeks. Na slici 1. prikazan je indeks povećanja ili smanjenja vrijednosti izvoza namještaja, s tim da 1995. godina ima indeks 100, kako bi se usporedilo stanje u izvozu prije rata i u poslijeratnom razdoblju.

Prilikom istraživanja problematike razmjene namještaja Republike Hrvatske trendove povećanja ili smanjenja izvoza i uvoza moguće je prikazati omjerom između tih dviju veličina tako da se ukupni iznos izvoza podijeli ukupnim iznosom uvoza namještaja, što je prikazano u tablici 7.

3.2. Diskusija

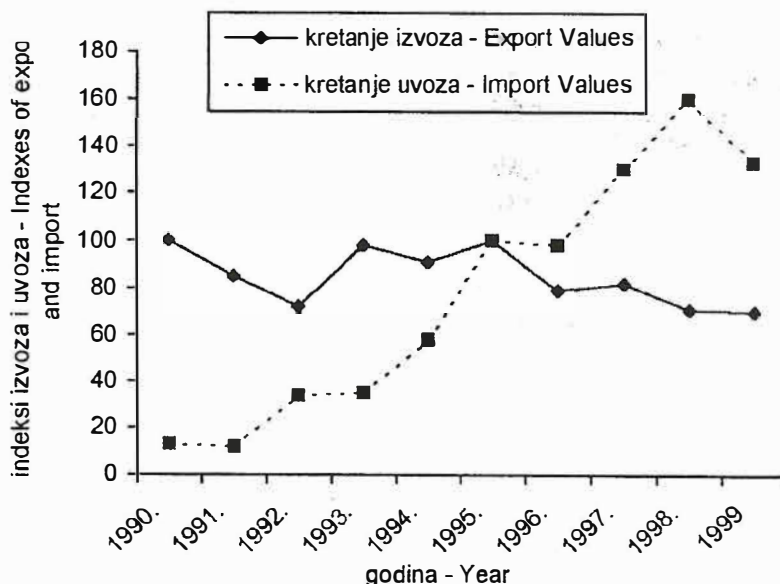
3.2. Discussion

Na osnovi prikazanih podataka o opsegu izvoza i uvoza namještaja Republike Hrvatske u razdoblju 1990 – 1999. godine, može se zaključiti sljedeće:

- s obzirom na veličine izvoza, proizvodnja namještaja ostaje jedna od važnijih izvoznih grana Republike Hrvatske u odnosu prema prijeratnom razdoblju;
- promatrajući indekse izvoza i uvoza namještaja, može se zaključiti da je u usporedbi s 1995. godinom, koja je uzeta kao osnovna, izvoz pao na indeks 70, odnosno za 30%. Nasuprot tome, u odnosu prema 1995. godini uvoz je porastao na

Slika 1

Grafički prikaz indeksa kretanja izvoza i uvoza namještaja •
Graphic presentation of the index of progress of furniture trading

Tablica 7

Omjer izvoza i uvoza namještaja u razdoblju 1990 – 1999. godine •
Proportion of the export and import of furniture in the period from 1990-1999.

Godina Year	Ukupna vrijednost izvoza (USD) The total value of export (USD)	Ukupna vrijednost uvoza (USD) The total value of import (USD)	Omjer izvoz/uvoz The proportion of trade
1990.	151 608 352	12 508 058	12,12
1991.	128 126 316	11 275 293	11,36
1992.	109 217 278	31 225 665	3,50
1993.	147 954 471	32 164 874	4,60
1994.	138 127 515	53 638 397	2,58
1995.	151 282 868	93 235 069	1,62
1996.	119 978 548	91 524 876	1,31
1997.	124 722 100	121 438 664	1,03
1999.	107 192 592	149 176 110	0,72
1999.	105 262 189	124 099 904	0,85

indeks 160, ili čak 60% 1998. godine, dok je 1999. godine zabilježen pad uvoza namještaja;

- iz prikazanih omjera izvoza i uvoza može se uočiti smanjenje razlika između tih vrijednosti od omjera 1 : 12,12 u korist izvoza 1990. godine, do omjera 1 : 0,72 godine 1998, s tim da je svake sljedeće godine ostvareno daljnje povećanje uvoza u odnosu prema izvozu, što pokazuje da je uvoz namještaja u usporedbi s izvozom u promatranim godinama znatno porastao, ali u posljednjoj godini ipak ima tendenciju pada;
- s obzirom na indekse izvoza namještaja u pojedine zemlje, moguće je primijetiti da se 1999. znatno povećao izvoz u neke zemlje u odnosu prema 1990. godini (Poljska, BiH, Italija i Belgija), a u veći se broj država izvozi manje namještaja (Slovačka, Australija, Švedska, Rusija itd.);
- prikazani indeksi uvoza namještaja iz pojedinih zemalja pokazuju da je 1999. došlo do povećanja uvoza iz više zemalja u odnosu prema 1990. godini (Australija, Poljska, SAD, Slovačka itd.), dok je uvoz smanjen iz dvije promatrane zemlje (Rusije i Švedske).

4. ZAKLJUČAK 4. CONCLUSION

Na osnovi prikazanih podataka o uvozu i izvozu namještaja Republike Hrvatske moguće je predvidjeti da će se negativni trend pada izvoza odnosno povećanja uvoza ipak zaustaviti. To je moguće predvidjeti na osnovi pada uvoza namještaja u 1999. godini.

Do smanjenja uvoza namještaja u 1999. godini došlo je ponajprije zbog smanjenja potrošnje i slabe kupovne moći krajnjih kupaca te vrste proizvoda.

S obzirom na to da su se u međuvremenu dogodile političke promjene, očekuje se da će doći do poticanja ulaganja i modern-

izacije pogona za preradu drva i proizvodnju namještaja. Osim toga, s vremenom će dolaziti i do smanjenja nesigurnih uvjeta poslovanja te uvođenja sve potpunije pravne zaštite.

Usto se može očekivati da će država novim poticajima omogućiti poduzetnicima da ne forsiraju prodaju samo trupaca ili piljene građe, već da se orijentiraju i na proizvodnju namještaja i drugih finalnih proizvoda od drva, što bi potaknulo nova zapošljavanja, konkurentnost poduzeća na domaćemu i stranom tržištu i, što je najvažnije, nakon dugo vremena došlo bi do razvoja drvne struke u cjelini, na opće zadovoljstvo.

LITERATURA REFERENCES

1. Andrijanić, I. 1995: Vanjskotrgovinsko poslovanje, Mikrorad, Zagreb.
2. Figurić, M. 1994: Osnove ekonomike proizvodnje u šumarstvu i preradi drva, I. dio, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
3. Figurić, M. 1995: Osnove gospodarenja, II. dio, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
4. Figurić, M., Motik, D. 1996: Izvoz i uvoz drva i drvnih proizvoda Republike Hrvatske 1990-1995., Zbornik radova sa 150-godišnjice Hrvatskog šumarskog društva pod naslovom Uporaba drva, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, str. 123-135.
5. Petrović, M. 1992: Vanjskotrgovinsko poslovanje, Informator, Zagreb.
6. Sabadi, R. 1988: Osnove trgovačke tehnike, trgovačke politike i marketinga u šumarstvu i preradi drva, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
7. *** 1995: Stanje, pravci i strategija razvitka industrijske prerade drva u Republici Hrvatskoj do 2010. godine, Croatia drvo, Zagreb.
8. *** 1999: Forest Products Annual Market Review 1998 – 1999, Timber Bulletin – Volume XLVIII, No. 3, New York and Geneva.
9. *** 1999: Statistički ljetopis, Državni zavod za statistiku, Zagreb.